

N Á V R H

Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia na ženách na roky 2014 - 2019

Násilie na ženách je v súlade s medzinárodným konceptom ľudských práv chápané ako porušovanie ľudských práv a forma diskriminácie žien. Je to forma rodovo-podmieneného násilia¹, ktoré je nasmerované proti ženám z dôvodu ich príslušnosti k ženskému rodu a postihuje ženy disproporcionálne.

Násilie na ženách je závažným a čoraz viditeľnejším celospoločenským problémom aj v podmienkach SR. Podľa reprezentatívneho prieskumu výskytu a skúsenosti žien s násilím páchaným na ženách na Slovensku realizovanom v roku 2008² je násilie na ženách vážnym spoločenským problémom. Zasahuje veľkú skupinu žien, dotýka sa rôznych oblastí od detstva po dospelosť, intímne vzťahy nevynímajúc. Každá piata dospelá žena, ktorá má v súčasnosti partnera, zažila z jeho strany násilné správanie – presnejšie 21,2% dospelých žien SR vo veku 18 – 64 rokov. Výskyt násilia na ženách od bývalých partnerov je ešte vyšší: z dospelých žien, ktoré mali bývalého partnera, zažilo z jeho strany násilné správanie 27,9% , z toho 12.2% vyhranené násilie.

Násilie na ženách má v podmienkach SR najmä – ale nielen – povahu domáceho násilia a preto napriek vysokému výskytu vysokú latenciu. Väčšina násilných činov páchaných na ženách sa pácha doma za zavretými dverami, kde okrem detí nie sú prítomní žiadni svedkovia. Citlivosť a náročnosť problematiky násilia na ženách ako i stále pretrvávajúca existencia stereotypných predstáv o úlohe ženy a muža v rodine prispeli k dlhodobej tabuizácii témy a jej absencii vo verejnom a politickom diskurze. Z toho vyplývajúce nesprávne chápanie a postoje spoločnosti ako aj exekutívy k násiliu na ženách ako takému znamenali absenciu koordinovaných a špecializovaných služieb pomoci obetiam tohto násilia.

Situácia sa začala meniť začiatkom minulého desaťročia pod vplyvom ženských mimovládnych organizácií. Významným medzníkom boli dva ročníky **kampane Piata žena**, ktoré znamenali prelom v chápaní problematiky násilia na ženách v intímnych vzťahoch. Kampaň vytvorila podmienky pre novelizovanie niekoľkých zákonov v roku 2002, ktoré vytvorili podmienky pre efektívnejšie právne postihovanie páchatel'ov a zlepšili ochranu obetí. Napriek takémuto priaznivému legislatívnemu prostrediu zostala však pod vplyvom stále pretrvávajúcich predsudkov aj u orgánov činných v trestnom konaní väčšina identifikovaných prípadov neriešená. Výsledkom bolo **niekoľko medializovaných prípadov vrážd žien a/alebo detí**, z ktorých najmä prípad v Tušiciach vyvolal veľkú mediálnu odozvu a znamenal precedens v policajnej praxi, keď súd uznal zodpovedných policajtov vinnými zo spáchania trestného činu marenia úlohy verejného činiteľa a z nedbanlivosti. Prípad nakoniec skončil pred Európskym súdom

¹ Definícia pojmov je uvedená na str.5

² Filadelfiová, Holubová et al., Inštitút pre výskum práce a rodiny, 2008

pre ľudské práva (ESLP) v Štrasburgu (*stážnosť č. 7510/04*). Poškodená žena žalovala SR pre porušenie práva na život svojich detí, ďalej pre porušenie svojho práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života, porušenie práva na prístup k súdu a neexistenciu účinného vnútroštátneho prostriedku nápravy. ESLP vyniesol 31. mája 2007 rozsudok (*Kontrová v. SR*), v ktorom navrhovateľke vyhovel a priznal náhradu nemajetkovej ujmy.

V snahe zmeniť uvedenú nepriaznivú situáciu a začať riešiť problematiku komplexne a systematicky prijala vláda SR tri materiály zamerané na problematiku násilia na ženách. Sú to dokumenty *Národná stratégia na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách a v rodinách* (2004) a *Národný akčný plán (ďalej len „NAP“) na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách na roky 2005 – 2008* (2005) a *Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách na roky 2009 – 2012*.

Napriek priebežnému plneniu úloh spomenutých NAPov a nespornému posunu v problematike násilia na ženách za ostatné roky je stále nutné skonštatovať, že na Slovensku chýba systémový prístup a koordinované zabezpečenie jednak pomoci ženám zažívajúcim násilie (sekundárna a terciárna prevencia), ale i systematická primárna prevencia, teda predchádzanie násiliu. V súčasnosti SR ešte nedosahuje všetky medzinárodné štandardy spočívajúce v efektívnom uplatňovaní systematického a celoštátne koordinovaného prístupu k problematike násilia na ženách a domáceho násilia, čím je oslabená reálna schopnosť zabezpečiť pomoc ženám zažívajúcim násilie.

Osobitne zraniteľné sú ženy, obeť znásilnenia, ktoré sú často vystavené sekundárnej viktimizácii v procese vyšetrovania a preto zostáva väčšina prípadov nehlásená. Formy násilia na ženách môžu mať podobu obmedzovania reprodukčných práv, napr. nútenie k interrupcii, nútenie alebo zabraňovanie používania antikoncepcie. Zo zahraničia sú známe aj iné formy násilia na ženách ako je gendercída (interrupcie ženských plodov), vraždy z cti alebo mrzačenie ženských pohlavných orgánov. Hoci takéto problémy na Slovensku zatiaľ nie sú verejne známe, treba im venovať pozornosť najmä medzi ohrozenými skupinami žien (napr. ženy migrantky).

Na túto skutočnosť neustále upozorňujú ženské mimovládne organizácie, ktoré zdôrazňujú nevyhnutnú potrebu zavedenia koordinovanej štátnej politiky, ako aj potrebu zvyšovania počtu bezpečných ženských domov a poradenských centier pre ženy a zavedenie špecializovaných služieb v sieti sociálnych služieb reflektujúce potreby tejto cieľovej skupiny.)

Cieľom predkladaného NAPu je preto vytvoriť, implementovať a koordinovať komplexnú celoštátnu politiku pre oblasť prevencie a eliminácie násilia na ženách.

Predkladaný NAP pripravuje systémové ukotvenie riešenia inštitucionálnej podpory obetiam násilia na ženách a domáceho násilia.

Celková čiastka alokovaná na štátnej úrovni na projekty zaoberajúce sa problematikou eliminácie násilia na ženách predstavuje na najbližšie 3 roky cca. 12 miliónov EUR. Ďalšie projektové prostriedky bude možné získať v novom programovom období 2014-2020 najmä z Európskeho sociálneho fondu.

Naplňaniu stanoveného cieľa napomôže výraznou mierou aj založenie *Koordinačno-metodického centra pre násilie na ženách a domáce násilie* (ďalej len „KMC“), ktoré má vzniknúť k začiatku roka 2014 v rámci projektu podporeného z Nórskeho finančného mechanizmu, programu SK09 Domáce a rodovo podmienené násilie. Pri realizovaní úloh

KMC ako aj samotného NAPu bude nezastupiteľnou úloha mimovládnych organizácií, ktoré majú dlhoročné skúsenosti a odborné znalosti v oblasti násilia na ženách.

Plnenie NAPu bude monitorovať a priebežne vyhodnocovať *Výbor pre rodovú rovnosť Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť*. Na jeho implementácii a monitorovaní bude spolupracovať aj *Expertná skupina na prevenciu a elimináciu násilia na ženách a v rodinách pri Rade vlády pre prevenciu kriminality* v spolupráci s ORRRP MPSVR SR.

Medzinárodný kontext a záväzky SR

Násilie na ženách sa vďaka tlaku ženských MVO stalo v ostatnom desaťročí viditeľným politickým problémom aj na pôde medzinárodných organizácií a inštitúcií. **Európska únia** venuje násiliu na ženách pozornosť najmä v kontexte presadzovania rodovej rovnosti (napr. *Stratégia rovnosti žien a mužov na roky 2010-2015*, *Európsky pakt pre rodovú rovnosť 2011-2015*, závery Rady z decembra 2012 *Boj proti násiliu na ženách a poskytovanie podporných služieb obetiam domáceho násilia*) ako aj v kontexte právnej ochrany obetí násilia (*Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov*).

Rada Európy (RE) už dlhodobo venuje problematike násilia na ženách zvýšenú pozornosť. Výrazným posunom a pomocou pri tvorbe a implementácii takejto politiky je v roku 2011 prijatý *Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a o boji proti nemu* (Istanbul, 2010, CETS č. 210, ďalej len „Dohovor“ alebo „Istanbulský dohovor“)³, ktorého ratifikáciu SR v súčasnosti pripravuje. 11. mája 2011 ho v Istanbule podpísala aj Slovenská republika. Dohovor je najďalej siahajúcou medzinárodnou zmluvou v tejto oblasti zameraný na nulovú toleranciu k násiliu na ženách a domácejmu násiliu. Je prvým komplexným a precíznym právne záväzným nástrojom pre predchádzanie a boj proti násiliu na ženách a domácejmu násiliu na európskej úrovni. Dosiahnuté štandardy ľudských práv v dohovore sú míľnikmi pre ďalšie rokovania. Násilie na ženách a domáce násilie je v zmysle dohovoru chápané ako porušovanie ľudských práv a forma diskriminácie žien. Diskriminácia žien je popretím princípu rodovej rovnosti a rovnoprávnosti mužov a žien. Dohovor predvída zriadenie medzinárodnej skupiny nezávislých expertov (GREVIO) na účely monitorovania jeho implementácie na národných úrovniach.

Komisia OSN pre postavenie žien pri OSN monitorujúca plnenie záväzkov zmluvných krajín k *Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien* (New York, 1979, ďalej len „CEDAW“) vo svojich záverečných odporúčaniach nalieha na SR, aby stanovila „vysokú prioritu zavedeniu komplexných a holistických opatrení, ktoré by sa týkali všetkých foriem násilia na ženách v rodine a v spoločnosti“ a „odporúča prijatie opatrení na zabezpečenie bezpečných ženských domov pre ženy, obeť násilia, v dostatočnom počte a s primeranými štandardmi a zabezpečenie celkového scitlivenia štátnych

³ Dohovor je multilaterálnou medzinárodnou zmluvou prezidentskej povahy a zároveň medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodnou zmluvou, ktorá priamo zakladá práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a medzinárodnou zmluvou, na ktorej vykonanie je potrebný zákon. Podľa čl. 7 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky sa pred ratifikáciou dohovoru vyžaduje súhlas Národnej rady Slovenskej republiky. Podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky má dohovor prednosť pred zákonmi. Vláda sa dohovorom zaoberala na svojom zasadnutí 4. mája 2011, kedy schválila uznesenie č. 297 zo 4. mája 2011 o jeho podpísaní Slovenskou republikou s výhradou ratifikácie.

úradníkov a úradníčok, predovšetkým orgánov činných v trestnom konaní, poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a sociálnych pracovníkov a pracovníčok na všetky formy násilia páchaného na ženách.“⁴

Z hľadiska riešenia problematiky násilia na ženách prijali členovia vlády SR aj určité medzinárodné politické záväzky. 24. septembra 2012 sa v New Yorku v rámci 67. zasadnutia **Valného zhromaždenia OSN** uskutočnilo zasadnutie na vysokej úrovni k princípom právneho štátu (rule of law) na vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni. Na podujatí sa SR pripojila k ďalším krajinám a predložila svoje národné dobrovoľné záväzky (*voluntary pledges*) smerujúce k podpore princípov právneho štátu.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR na základe konzultácií s ministerstvom spravodlivosti predložilo a deklarovalo v mene SR nasledujúce národné záväzky:

- do konca roka 2013 ratifikovať Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa a o procedúre oznámení;
- do konca roka 2013 ratifikovať Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a o boji proti nemu;
- posilniť právny a inštitucionálny rámec za účelom uznania práv žien proti všetkým formám násilia proti ženám, ktoré je v súlade s medzinárodným právom ľudských práv chápané ako porušovanie ľudských práv a forma diskriminácie žien;
- zdržať sa akejkoľvek formy násilia proti ženám a zabezpečiť, aby štátne orgány, vrátane súdnych orgánov konajúcich v mene štátu, konali v súlade s týmto záväzkom dodržiavania ľudských práv žien;
- prijať všetky potrebné legislatívne a iné opatrenia na náležité predchádzanie, vyšetrovanie, trestanie a poskytnutie odškodnenia za skutky násilia proti ženám neštátnymi subjektmi.

Medzinárodnou iniciatívou na pôde OSN je aj kampaň COMMIT na podporu globálnej kampane **Generálneho tajomníka OSN UNITE** za ukončenie násilia na ženách. V rámci medzinárodnej kampane v januári 2013 minister práce, sociálnych vecí a rodiny vyjadril podporu kampani s nasledujúcimi konkrétnymi záväzkami ako je prijatie konkrétnych krokov na podporu existujúcich a rozšírenie nových poradenských a ubytovacích služieb pre ženy zažívajúce násilie v intímnych vzťahoch, zabezpečenie legislatívneho rámca a vypracovanie štandardov pre tieto služby; ďalej vytvorenie Koordinačno-metodického centrum pre domáce a rodovo podmienené násilie a vytvorenie národnej bezplatnej nonstop linky pre obe domáceho násilia v zmysle koordinovaného postupu štátov EU (číslo 116 016). Jedným zo záväzkov bolo aj prijatie nového Národného akčného plánu pre elimináciu a prevenciu násilia na ženách, reflektujúceho záväzky štátov vyplývajúce z Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a boji proti nemu.

⁴ Výbor pre odstránenie diskriminácie žien (CEDAW): Záverečné zistenia Výboru pre odstránenie diskriminácie žien: Slovensko. 41. zasadnutie 30. jún - 18. júl 2008

Definície a pojmy

Pojmy pre účel tohto NAPu sú chápané v zmysle definícií Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a o boji proti nemu (Istanbul, 2011) nasledovne:

a. pojmom „násilie na ženách“⁵ chápaným ako porušenie ľudských práv a forma diskriminácie žien sa rozumejú všetky činy rodovo podmieneného násilia, ktoré majú alebo môžu mať za následok telesnú, sexuálnu, duševnú, ale aj ekonomickú ujmu alebo utrpenie žien vrátane vyhrážania sa takýmito činmi, nátlaku alebo svojvoľného zbavenia slobody, či už vo verejnom alebo v súkromnom živote;

b. pojmom „domáce násilie“ sa rozumejú všetky činy telesného, sexuálneho, duševného a ekonomického násilia, ktoré sa vyskytujú v rámci rodiny alebo domácej jednotky alebo medzi bývalými alebo súčasnými manželmi alebo partnermi, či už páchatel' má, alebo v minulosti mal s obeťou spoločný pobyt.

c. pojmom „rod“ sa rozumie súbor spoločnosťou vytvorených rolí, vzorov správania, činností a atribútov, ktoré daná spoločnosť považuje za primerané pre ženy a mužov;⁶

d. pojmom „rodovo podmienené násilie na ženách“ sa rozumie násilie, ktoré je nasmerované proti žene, pretože je žena alebo ktoré postihuje ženy disproportionalne;

e. pojmom „obet'“ sa rozumie každá fyzická osoba, ktorá je predmetom konania špecifikovaného v odsekoch a), b) a d);

Pod pojmom „násilie“ sa rozumie násilie v zmysle právneho poriadku SR.

Všeobecné princípy a vymedzenia problematiky

Ako bolo uvedené v úvode, NAP je zameraný na problematiku násilia na ženách ako fenoménu rodovo podmieneného násilia. Cieľom ani ambíciou tohto NAP nie je riešiť všeobecne problematiku domáceho násilia (najmä na deťoch) ani násilia ako takého; na tieto úlohy sú zamerané iné stratégie a NAPy. Pokiaľ je teda v Nape používaný pojem domáceho násilia, je vzťahovaný na násilie na ženách v intímnych vzťahoch resp. v rodinách. Pojem „násilie na ženách“ sa vzťahuje aj na činy sexuálneho násilia, najmä znásilnenia a prevencie sekundárnej viktimizácie obetí vo vyšetrovacích postupoch.

Všetky opatrenia plnené v rámci NAP budú dávať dôraz na dodržiavanie všeobecného princípu nediskriminácie v zmysle Antidiskriminačného zákona⁷ a rodovo-citlivý prístup v zmysle Národnej stratégie rodovej rovnosti na roky 2009-2013 a odporúčaní Istanbulskeho dohovoru.

Všetky opatrenia sa týkajú aj **žien s kumuláciou viacerých znevýhodnení** (ženy z kultúrnych, sociálnych a etnických minorít, z málo podnetného sociálneho prostredia a ženy a dievčatá vyrastajúce v prostredí detských domovov a disfunkčných rodín) a vo všetkých opatreniach prihliadať na ich špecifické potreby, prípadne špecifické formy násilia, alebo inštitucionálneho násilia, s ktorými sa stretávajú.

⁵ Pod pojmom „ženy“ sa rozumejú osoby ženského pohlavia v zmysle Zákona o matrikách

⁶ Tento výraz je vhodný na opísanie kultúrneho aspektu, spojeného s utváraním rolí muža a ženy v sociálnom kontexte.

⁷ Zákon 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon)

Za relevantné rezorty sa považujú MPSVR SR, MS SR, MV SR, MZ SR, MŠVVaŠ SR, MZVEZ SR a MK SR.

Realizačné oblasti navrhovaného Národného akčného plánu na prevenciu a elimináciu násilia na ženách na roky 2014 – 2019

1. Právny a strategický rámec

Operačný cieľ: Posilniť právny a inštitucionálny rámec za účelom uznania práv žien a ich ochrane proti všetkým formám násilia na ženách a zabezpečiť, aby štátne orgány, vrátane súdnych orgánov konajúcich v mene štátu, konali v súlade s týmto záväzkom

Do riešenia problematiky násilia na ženách a domáceho násilia sa zapájajú rôzne rezorty a inštitúcie. Táto pomoc je však v súčasnosti skôr sporadická, bez vzájomnej koordinácie a spolupráce. Zabezpečenie efektívnej pomoci všetkým obetiam násilia na ženách však vyžaduje koordinovaná politika a multiinštitucionálny prístup, ktorý je v pôsobnosti niekoľkých rezortov (najmä MPSVR SR, MV SR, MS SR a GP SR, ale aj MZEZ SR, MK SR a MŠVVaŠ SR). *Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a o boji proti nemu* v článku 7 (Komplexná a koordinovaná politika) zaväzuje zmluvné štáty, aby „prijali a implementovali celoštátnu, účinnú, komplexnú a koordinovanú politiku zahŕňajúcu všetky relevantné opatrenia na predchádzanie všetkým formám násilia v rámci rozsahu pôsobnosti tohto dohovoru a na boj proti nemu a aby ponúkli celkovú odpoveď na otázku násilia na ženách.“

V zahraničí sa osvedčilo prijatie **špecializovaných zákonov o domácom násilí a násilí na ženách**, ktoré zohľadňujú špecifickú situáciu žien (napr. Rakúsko, Česká republika, Španielsko). Tento fakt je akcentovaný požiadavkou Výboru OSN pre odstránenie diskriminácie žien, ktorý v roku 2008 Slovenskej republike v rámci záverečných odporúčaní po prerokovaní Druhej, tretej a štvrtej periodickej správy SR k *Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien* odporučil, aby legislatíva proti násiliu na ženách bola s ohľadom na ženy špecifická a komplexná. Na základe odbornej medzirezortnej diskusie bola konsenzuálne prijatá myšlienka vypracovania zákona o domácom násilí a násilí na ženách aj pre podmienky SR. Spolupráca na príprave zákona o domácom násilí má byť úzko odborne a legislatívno-technicky koordinovaná s procesom prípravy legislatívnych zmien, ktoré si vyžiada ratifikačný proces Istanbulskeho dohovoru. Ako príklad je príprava novely zákona o rodine, kde by bolo vhodné vyriešiť napríklad otázku styku dieťaťa a rodiča násilníckeho voči druhému rodičovi dieťaťa (záväzok SR vyplývajúci z čl. 31 Istanbulskeho dohovoru - právna otázka poručníctva).

Príprava zákona bude koordinovaná s MS SR, kde je zriadená pracovná skupina, ktorá má za úlohu pripraviť návrh novely zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok.

Založenie *Koordinačno-metodického centra pre násilie na ženách a domáce násilie*, ktoré má vzniknúť začiatkom roka 2014 v rámci projektu podporeného z Nórskeho

finančného mechanizmu, by malo rozhodnou mierou napomôcť k vytváraniu a koordinovaniu komplexného systémového prístupu k eliminácii a prevencii násilia na ženách.

V záujme riešenia problematiky násilia na ženách je okrem národnej úrovne dôležitý záujem o jej riešenie na regionálnej a miestnej úrovni. Vzhľadom na záujem o skvalitnenie práce v problematike násilia na ženách vo viacerých samosprávnych krajoch sa osvedčuje a odporúča iniciovať v nadväznosti na NAP vytvorenie samostatných regionálnych akčných plánov pre prevenciu a elimináciu násilia na ženách (RAP), ktoré sa už v niektorých VÚ osvedčili v predchádzajúcom období.

Č.	Návrhy úloh NAP	Zodpovednosť	Indikátory	Termín plnenia	Zdroje financovania
1.	Prípraviť a predložiť do legislatívneho procesu zákon o domácom násilí, vychádzajúci z tzv. Istanbulskeho dohovoru zohľadňujúci rodové hľadisko a špecifiká násilia na ženách	MPSVR SR v spolupráci s MS SR, MV SR (viď úvodný text)	Prijatý zákon o domácom násilí	2014	V rámci rozpočtu KMC z NFM
2.	Prípraviť a predložiť materiál na rokovanie vlády SR „Návrh na ratifikáciu Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násilia na ženách a domácomu násilíu a boji proti nemu Slovenskou republikou“	MS SR Spolupracujúce relevantné rezorty	Ratifikácia tzv. Istanbulskeho dohovoru (uloženie ratifikačnej listiny u GT RE ako depositára tohto dohovoru)	2014	Rozpočty relevantných rezortov bez navýšenia finančných prostriedkov
3.	Implementácia tzv. Európskeho ochranného príkazu (Smernica EP a Rady č. 2011/99/EÚ z 13. decembra 2011 o európskom ochrannom príkaze)	MS SR	Notifikácia EK	Do 1.1.2015	Rozpočet MS SR
4.	Zriadiť Koordinačno-metodické centrum pre násilie na ženách a domáce násilie a zabezpečiť jeho trvalú udržateľnosť	MPSVR SR v spolupráci s ostatnými relevantnými rezortmi	Zriadenie Koordinačno-metodického centra (KMC)	Vyhodnotenie k 31.12.2019	NFM v rámci programu SK09 a OP LZ v novom PO Príspevky z rozpočtových kapitol relevantných rezortov
5.	Odporúčanie vypracovať a aplikovať v praxi regionálne akčné plány (RAP) na prevenciu a elimináciu násilia na ženách	Samosprávne kraje a obce, resp. mestá v spolupráci s MVO	Počet akčných plánov, počet oblastí, priorít a opatrení	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Samosprávne kraje a obce
6.	Vypracovať právny a odborný rámec zriaďovania a fungovania siete intervenčných tímov	MPSVR v rámci KMC v spolupráci s ÚPSVR, MV SR, MS SR, MZ SR a VUC	Vypracovaný rámec	31.12.2015	V rámci rozpočtu KMC z NFM a rozpočtu NP z ESF
7.	Novelizovať ust. § 27a zákona NR SR č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov, a predĺžiť súčasnú 48-hodinovú lehotu na vykázanie násilnej osoby zo spoločného obydlija na dlhšiu adekvátnu lehotu	MV SR	Novelizovaný zákon	31.12.2015	Z rozpočtovej kapitoly MV SR bez navýšenia finančných prostriedkov
8.	Vytvoriť legislatívne podmienky pre zavedenie povinnosti povinných programov pre páchatel'ov násilia na ženách a realizovať programy	MPSVR SR v rámci KMC v spolupráci s MS SR a MV SR	Vypracované štandardy a metodiky	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	V rámci KMC z NFM Náklady na programy budú znášať páchatelia
9.	V rámci SKPRES zabezpečiť propagáciu a prenos dobrej praxe o oblasti riešenia problematiky násilia na ženách	MPSVR SR	Počet podujatí a výstupov	II. polrok 2016	Rozpočtová kapitola MPSVR SR v rámci SKPRES

2. Poskytovanie pomoci a dostupné podporné služby

Operačný cieľ: Zabezpečiť rýchlu, efektívnu a dostupnú pomoc všetkým ženám, ktoré sú vystavené násiliu alebo hrozbe násilia a to s ohľadom na špecifické potreby, ktoré z ich situácie vyplývajú.

Rýchla, efektívna a dostupná pomoc ženám ohrozených násilím a ich deťom je rozhodujúcim mechanizmom pre záchranu života žien a detí, zlepšenie kvality ich života a postihovania páchatel'ov.

Výbor OSN pre odstránenie diskriminácie žien v roku 2008 Slovenskej republiky odporučil SR zabezpečiť pre ženy, ktoré zažili alebo zažívajú násilie, podporné služby v dostatočnom množstve a s primeranými štandardmi. Zriaďovanie zariadení a poskytovanie podporných služieb spĺňajúcich európske štandardy pre ženy zažívajúce násilie alebo ohrozené násilím zostalo ako jedna z nedoriešených úloh predchádzajúceho NAP-u pre prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách na roky 2010 – 2013.

Na základe **monitoringu sociálnych služieb**⁸, ktorý spracoval Inštitút pre výskum práce a rodiny, možno konštatovať, že v oblasti násilia na ženách je v regiónoch dostupných 52 subjektov, poskytujúcich služby tejto cieľovej skupine. Z toho je 16 subjektov, ktoré majú najväčší potenciál napĺňať Minimálne štandardy Rady Európy (ďalej len „MŠ RE“). a byť skutočne špecializovanými subjektmi pre ženy zažívajúce násilie. Viaceré takéto subjekty sa primárne zameriavajú na domáce násilie, resp. ochranu detí pred násilím⁹. Viaceré kombinované pobytové a poradenské špecializované zariadenia spĺňajú parametre bezpečného ženského domu, ako ich stanovujú MŠ RE. Celkovo je vzhľadom na počet žien a rodinných miest¹⁰ potrebných na Slovensku 695 miest v špecializovaných bezpečných ženských domoch¹¹ (ďalej len „BŽD“). V zariadeniach, ktoré už poskytujú pobytové služby ženám ohrozených násilím a spĺňajú MŠ RE na 75%, je celkovo 238 miest. **Na Slovensku chýba ešte 457 miest pre ženy zažívajúce násilie v špecializovaných ženských bezpečných domoch.**

Špecializované poradenské miesta môžu tvoriť integrovanú súčasť BŽD, alebo môžu byť osobitnými poradňami vzhľadom na umiestnenie, ktoré budú poskytovať iba špecializované ambulantné poradenské služby pre ženy zažívajúce násilie. Monitoringom bolo identifikovaných 11 špecializovaných poradní, ktoré dosiahli 75% MŠ RE, pritom vzhľadom na počet žien v regiónoch je potrebných celkovo 52 poradenských miest. **Na Slovensku chýba 41 špecializovaných poradenských centier pre ženy, ktoré by spĺňali štandardy RE.**

Na Slovensku by malo byť aspoň **11 krízových centier pre obeť znásilnenia**. Hoci viaceré špecializované poradenské miesta pre NPŽ sa stretávajú aj so znásilnenými ženami, osobitne nie sú zamerané len pre tento typ násilia na ženách. Vzhľadom na

⁸ Mgr. Barbora Holubová, Mgr. Jarmila Filadelfiová, PhD: Monitoring sociálnych služieb pre ženy zažívajúce násilie a ich deti z hľadiska európskych štandardov. Inštitút pre výskum práce a rodiny, Bratislava, 2013.

⁹ Väčšinou ide o akreditované subjekty podľa zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately

¹⁰ Jedno rodinné miesto odhadujeme na 1 ženu (matku) a 1,5 dieťaťa = 2,5 osoby

¹¹ Bezpečný ženský dom je zariadenie núdzového bývania pre špecifickú cieľovú skupinu žien ohrozených rodovo podmieneným násilím

vysokú latenciu znásilnených a sexuálne napadnutých žien na Slovensku a nízky počet evidovaných prípadov znásilnenia políciou, je potrebné tomuto druhu špecifických podporných služieb ako aj zavedeniu nových vyšetrovacích postupov venovať zvýšenú pozornosť.

Intervenčné projekty v zmysle holistickej intervencie a koordinovanej pomoci, združujúcej všetky relevantné subjekty pri riešení jednotlivých prípadov sú taktiež súčasťou MŠ RE. Vo viacerých krajoch fungujú neformálne intervenčné zoskupenia a partnerstvá, ktoré treba len inštitucionalizovať a štandardizovať. Vytvorenie týchto tímov odborníkov ostáva dôležitou súčasťou koordinácie práce zainteresovaných profesií v záujme efektívneho poskytovania pomoci ženám, ktoré zažívajú násilie. Bude preto potrebné stanoviť spôsob spolupráce s konkrétnymi aktivitami, kompetenciami a zodpovednosťami jednotlivých členov a členiek týchto tímov.

Konkrétne opatrenia na posilnenie inštitucionálnej podpory bude realizácia *národných projektov podporených z Európskeho sociálneho fondu* v celkovej výške takmer 4 milióny EUR, ktorých cieľom má byť zlepšenie poskytovania pomoci ženám a deťom zažívajúcim násilie a zabezpečenie regionálnej dostupnosti podporných sociálnych služieb. Systém krízového poradenstva vytvorený a odpilotovaný v rámci projektu bude pozostávať z nasledujúcej siete inštitúcií:

- **národná nonstop bezplatná telefonická linka** - jej úlohou bude poskytovať telefonicky právne, psychologické a iné poradenstvo obetiam násilia na ženách a domáceho násilia a v prípade potreby kontaktovať poradenské centrum a odovzdať ženu do konkrétnej starostlivosti;
- **sieť špecifických sociálnych služieb** – poradenských centier, poskytujúcich všetky relevantné poradenské služby pre ženy a ich deti, pričom v prvej fáze budú podporené existujúce poradenské centrá prevádzkované MVO. Po ukončení projektu by malo byť vytvorených 20 nových poradenských miest po celom Slovensku. Tieto budú vytvorené posilnením ÚPSVRov vo vybraných miestach o ľudí, vyškolených v oblasti poskytovania poradenstva obetiam násilia na ženách tak, aby referáty poradensko-psychologických služieb boli schopné poskytovať špecializované poradenstvo pre ženy zažívajúce násilie v rodinách.

Komplementárne financovanie na dobudovanie a rozšírenie systému pomoci, najmä podpora bezpečných ženských domov, je do roku 2016 zabezpečené cez *Nórsky finančný mechanizmus*, čo spoločne s projektom z ESF zabezpečí naštartovanie účinnej pomoci ženám ohrozeným násilím a obetiam domáceho násilia. Celková hodnota alokácie z NFM je cca. 8 miliónov EUR. Pri nastavovaní grantových schém a vyhodnocovaní projektov je nutné dodržiavať princíp nediskriminácie možných žiadateľov.

Dôležitou výzvou je zabezpečenie trvalej udržateľnosti týchto služieb poskytovaných najmä MVO a zabezpečenie adekvátnych finančných alokácií v rámci existujúcich resp. novo vytvorených dotačných mechanizmov, ako aj z ESF v rámci OP Ľudské zdroje v novom programovom období 2014-2020.

Popri podporných službách je nutné zabezpečiť aj systematický, koordinovaný a špecializovaný prístup orgánov činných v trestnom konaní. V priebehu realizácie NAPu predpokladáme vytvorenie špecializovaných policajných tímov, zložených zo zmiešanej dvojice policajt + policajtky, ktoré budú špecificky vyškolené pre oblasť násilia na ženách vrátane sexuálneho násilia a budú schopné efektívne zakročiť v prípade identifikovaných prípadov.

Č.	Návrhy úloh NAP	Zodpovednosť	Indikátory	Termín plnenia	Zdroje financovania
10.	Vytvoriť non-stop národnú bezplatnú poradenskú telefónnu linku zameranú na telefonickú krízovú intervenciu najmä pre ženy zažívajúce násilie a zabezpečiť jej trvalú udržateľnosť	MPSVR SR v spolupráci s implementátorom národného projektu IVPR	Zriadenie telefónnej linky	Vytvorenie linky do konca roku 2015 s hodnotením k 31.12. 2019	ESF v rámci národných projektov (OP ZaSI a OP LZ)
11.	Zabezpečiť v súčinnosti so samosprávou a MVO pôsobiacimi v oblasti pomoci ženám vytvorenie minimálnej siete podporných zariadení pre ženy zažívajúce násilie (poradenské centrá a bezpečné ženské domy), ktoré budú spĺňať minimálne štandardy RE pre podporné služby	MPSVR SR v spolupráci s implementátorom národného projektu IVPR, VÚC a samosprávy	Počet poradenských centier pre ženy Počet miest v BŽD	Priebežne s hodnotením k 31.12. 2019	ESF v rámci národných projektov a dopytovo orientovaných projektov (OP ZaSI a OP LZ) NFM Dotačná schéma MPSVR SR Rozpočty VÚC a samospráv
12.	Kapacitne posilniť referáty poradensko-psychologických služieb pri UPSVaRoch o ľudí vyškolených o oblasti poskytovania poradenstva obetiam násilia na ženách	ÚPSVR MPSVR SR	Počet vyškolených pracovníkov/čok Počet vytvorených miest v RPPS	31.12.2015	V rámci národného projektu OP ZaSI z ESF
13.	Vytvoriť krajské multiinštitucionálne pracovné skupiny a podmienky pre vznik intervenčných tímov na úrovni miest a obcí	MPSVR SR v spolupráci s implementátorom národného projektu IVPR a v súčinnosti s VÚC a MVO	Počet zriadených pracovných skupín Počet zriadených intervenčných tímov	Vyhodnotenie k 31.12.2019	V rámci národného projektu OP ZaSI z ESF
14.	Vypracovať návrh na koordinačný postup pre vytváranie tzv. špecializovaných policajných tímov (zmiešaný tím policajnt/policajntka špeciálne vyškolený pre oblasť násilia na ženách) zasahujúcich v prípadoch násilia na ženách vrátane znásilnenia a uviesť ho do praxe	MV SR v spolupráci s MPSVR a implementátorom národného projektu IVPR	Počet zriadených špecializovaných policajných tímov	Vyhodnotenie k 31.12.2019	Rozpočtová kapitola MV SR bez navýšenia finančných prostriedkov Vzdelávanie aj v rámci KMC z NFM
15.	Zabezpečiť novelizáciu zákona č. 327/2005 Z. z. tak, aby v rámci Centier právnej pomoci bolo poskytované právne poradenstvo pre ženy a iné obete ohrozené násilím a právne zastupovanie v trestných veciach poškodených obetí násilia na ženách a domáceho násilia.	MS SR, CPP	Počet CPP poskytujúcich pomoc	Vyhodnotenie k 31.12.2019	Prípadné navýšenie rozpočtu MS SR sa bude riešiť v rámci novelizácie zákona a ratifikácie Istanbulskeho dohovoru.
16.	Zabezpečiť prostriedky z Európskeho sociálneho fondu a iných dotačných schém na podporu sociálnych služieb,	MPSVR SR	Počet zrealizovaných		ESF

	najmä prevádzkovanie rezidenčných služieb, pre sociálnu inklúziu obetí násilia na ženách s dôrazom na efektívnosť a trvalú udržateľnosť		projektov Výška alokácie		Štrukturálne fondy Iné dotačné mechanizmy
17.	Alokovať finančné prostriedky zo strany samosprávnych krajov a venovať zvýšenú pozornosť skvalitňovaniu pomoci a podpory v sieti sociálnych služieb tak, aby vytvorené služby boli zamerané na podporu žien a detí zažívajúcich násilie a zohľadňovali ich špecifické a diverzifikované potreby v súlade s vypracovanými štandardami	samosprávne kraje a obce, resp. mestá v súčinnosti s MPSVR SR	Výška alokovaných finančných príspevkov zo strany samosprávnych krajov Počet zariadení, ktoré pomoc v krízových situáciách poskytovali	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Z rozpočtu samosprávnych krajov a obcí
18.	Priebežne monitorovať postupy polície pri aplikácii oprávnenia vykázat' zo spoločného obydliá podľa § 27a zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov	MV SR	Počet vykázaných osôb Počet porušení vykázania	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Z rozpočtovej kapitoly MV SR bez navýšenia finančných prostriedkov
19.	V pravidelných intervaloch monitorovať dostupnosť a kvalitu podporných služieb vrátane kvantitatívneho vyhodnotenia počtu klientok, ktorým boli poskytnuté služby	MPSVR SR v spolupráci s implementátorom národného projektu IVPR a v súčinnosti s VÚC a MVO	Počet uskutočnených monitoringov Počet organizácií zahrnutých do kvant. evaluácie početnosti prípadov	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	V rámci KMC z NFM
20.	Pri pridelovaní sociálnych bytov vyčleniť kapacity pre ženy a ich deti, ktoré sa nachádzajú v sociálnej a bytovej núdzi následkom domáceho násilia	Obce a mestá v súčinnosti MPSVR SR	Počet pridelených sociálnych bytov	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Z rozpočtu obcí a miest

3. Metodiky a štandardy

Operačný cieľ: Zabezpečiť kvalitnú a efektívnu pomoc pomocou štandardizovaných postupov pre pomáhajúce profesie a orgány činné v trestnom konaní.

V návaznosti na predchádzajúce úlohy je potrebné zabezpečiť štandardizované postupy a metodiky pre všetky profesie, prichádzajúce do styku so ženami ohrozenými násilím OSN a EÚ v tejto oblasti prijala viaceré závery a odporúčania a na úrovni Rady Európy existuje vypracovaný systém štandardov kvality poskytovania pomoci ženám vystavených násiliu¹², ktorý vychádza z dlhoročnej skúsenosti v tejto oblasti. V rámci KMC bude zabezpečený prenos dobrej praxe z rôznych krajín RE, ako aj zabezpečené finančné krytie pre vypracovanie metodík a štandardov. Komplementárne financovanie bude zabezpečené v rámci národného projektu z ESF.

Č.	Návrhy úloh NAP	Zodpovednosť	Indikátory	Termín plnenia	Zdroje financovania
21.	K novele zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov vypracovať štandardy pre akreditáciu poskytovania špecifických služieb obetiam rodovo podmieneného násillia, zodpovedajúce štandardom RE	MPSVR SR	Vypracované štandardy	31.12.2014	V rámci rozpočtu KMC z NFM
22.	Vypracovať metodiky postupov pre prácu so ženami a ich deťmi, zažívajúcimi násillie, vrátane postupov pre prácu s obetami znásillnenia, pre všetky zainteresované pomáhajúce profesie	MPSVR v rámci KMC v spolupráci s ÚPSVR, MV SR, MS SR a MZ SR	Počet vypracovaných metodík	31.12.2015	V rámci rozpočtu KMC z NFM
23.	Vypracovať metodický rámec a štandardy pre poradenské centrá a špecifické zariadenia núdzového bývania (bezpečných ženských domov) odrážajúce minimálne štandardy RE	MPSVR SR v spolupráci s KMC	Vypracované štandardy a metodika	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2016	V rámci rozpočtu KMC z NFM
24.	Vypracovať a uviesť do praxe postupy orgánov činných v trestnom konaní a priestupkových oddelení na odhad rizika násillia pre identifikovanie akútnych prípadov žien	MV SR, GP V spolupráci s RE a KMC	Vypracované postupy Vypracované plány odhadu rizika	Priebežne s hodnotením v roku 2017	V rámci rozpočtu rezortov a KMC z NFM
25.	Vypracovať metodické postupy a štandardy pre prácu s páchatel'mi násillia na ženách	MPSVR SR v rámci KMC v spolupráci so ZVJS a MV SR	Vypracované štandardy a metodiky	Priebežne s hodnotením v roku 2017	V rámci rozpočtu KMC z NFM
26.	Vytvoriť príručku pre sociálnych pracovníkov a iných odborných pracovníkov pre včasnú identifikáciu týrania, zneužívania a zanedbávania dieťaťa a zabezpečenie účinnej pomoci v týchto špecifických situáciách	ÚPSVR	Príručka o syndróme CAN	2014	ESF

¹² Štandardy RE sú dostupné na www.zastavmenasilie.sk

4. Vzdelávanie pomáhajúcich profesií

Operačný cieľ: Zabezpečiť rodovo citlivé vzdelávanie všetkých pomáhajúcich profesií a zainteresovaných subjektov v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách

V rámci implementácie NAPu je potrebné priebežne pokračovať s dôsledným vzdelávaním všetkých zainteresovaných pomáhajúcich profesií, ktoré prichádzajú do styku so ženami, ktoré zažívajú alebo zažili násilie. Týmto skupinami sú zamestnanci/kyne polície, zdravotnícke profesie, sudcovia/kyne a právnické profesie, sociálni pracovníci/čky a psychológovia/čky, probační a mediálni úradníci/čky, pedagogickí zamestnanci/kyne a. i. Adekvátne vzdelávanie je kľúčom k vytváraniu efektívnych prístupov k domácejmu násiliu. V záujme zabezpečenia lektoriek je potrebná adekvátna príprava a výber lektorského tímu najmä z kapacít MVO, nakoľko tieto majú odborný potenciál, ktorým môžu zaručiť akreditované odborné vzdelávanie v oblasti násilia na ženách.

Vzdelávanie je do roku 2016 finančne v rámci KMC z NFM a projektov z ESF. Ďalšie zdroje zabezpečia rezorty v rámci štandardného profesijného vzdelávania, prípadne iných projektov. Predpokladáme, že ďalšie prostriedky sa podarí zabezpečiť aj z ESF v rámci OP Ľudské zdroje v novom programovom období 2014-2020.

Č.	Návrhy úloh NAP	Zodpovednosť	Indikátory	Termín plnenia	Zdroje financovania
27.	Priebežne realizovať vzdelávacie a tréningové aktivity o problematike prevencie a eliminácie násilia na ženách pre pomáhajúce profesie	MPSVR SR v spolupráci s KMC v spolupráci s MS SR/JA, MV SR, MŠVVaŠ SR, MK SR, MZ SR, ÚSVRK	Počet realizovaných vzdelávacích aktivít Počet zapojených do vzdelávania	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	V rámci rozpočtu KMC z NFM a rozpočtu NP z ESF Rozpočty rezortov bez navýšenia fin. prostriedkov
28.	Vypracovať a uviesť do vzdelávania koncepciu systematického vzdelávania v oblasti násilia na ženách a domáceho násilia pre príslušné profesijné odbory a študijné odbory (právo, sociálna práca, psychológia, sociológia, zdravotníctvo, farmácia, atď.) na vysokých školách a univerzitách	MPSVR SR v spolupráci s KMC a implementátorom národného projektu a v spolupráci s MŠVVaŠ SR, s univerzitami a s vysokými školami a MVO	Koncepcia systematického vzdelávania vypracovaná MPSVR SR v spolupráci s KMC Počet vypracovaných kurikúl Počet vyškolených osôb	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	V rámci rozpočtu KMC z NFM a rozpočtu NP z ESF
29.	Vytvoriť a uviesť do praxe návrh na systematické vzdelávanie znalcov vykonávajúci činnosť podľa zákona č. 382/2004 Z.z.,	JA v spolupráci s MPSVR SR v rámci KMC	Počet vyškolených znalcov a znalkyň	31. 12. 2016	Z rozpočtu JA a v rámci rozpočtu KMC z NFM

	ktorí vypracovávajú znalecké posudky ohľadne násilia na ženách prostredníctvom Justičnej akadémie		v odbore psychológia		
30.	Vzdelávanie trestných sudcov prostredníctvom Justičnej akadémie v oblasti násilia na ženách a domáceho násilia	JA	Počet absolventov vzdelávania	Priebežne s hodnotením k 31. 12. 2017	Z rozpočtu JA a v rámci rozpočtu KMC z NFM
31.	V spolupráci s Radou Európy zabezpečiť vzdelávanie profesií zabezpečujúcich vymáhateľnosť práva (polícia, prokuratúra, súdnictvo)	MPSVR SR v rámci KMC v súčinnosti s MVSR (Akadémia Policajného zboru), MS SR (Justičná akadémia), GPSR	Počet vyškolených	31. 12. 2016	V rámci rozpočtu KMC z NFM
32.	Preškoliť terénnych sociálnych pracovníkov a ich asistentov v problematike násilia v rodinách v MRK	MPSVR SR v spolupráci s KMC a ÚSV SR RK	Počet vyškolených	31.12.2015	V rámci národného projektu z OP ZaSI z ESF
33.	Zabezpečiť vzdelávanie sociálnych pracovníkov v oblasti sociálnej diagnostiky a so zameraním na syndróm CAN a PTSD	ÚPSVR	Počet vyškolených zamestnancov úradov PSVR	priebežne do roku 2015	ESF
34.	Zabezpečovať vzdelávanie príslušníkov Policajného zboru v problematike prevencie a eliminácie násilia na ženách	MV SR	Počet vyškolených	Priebežne	Rozpočtová kapitola MV SR bez navýšenia finančných prostriedkov
35.	Realizovať vzdelávacie a tréningové aktivity vo vzťahu k problematike práce s páchatel'mi násilia na ženách pre zainteresované profesie na základe zahraničných skúseností	MPSVR SR v spolupráci s akademickou obcou v SR (vysoké školy a univerzity v SR a v zahraničí) a inými domácimi i zahraničnými partnerskými inštitúciami a subjektmi (JA čl. štátov EÚ, akadémie policajných zborov a pod.)	Obsah a harmonogram vzdelávacích a tréningových aktivít Počet vyškolených odborníkov/odborníčov z cieľových skupín	Priebežne s hodnotením k 31. 12. 2017	V rámci KMC z NFM a národného projektu OP ZaSI

5. Primárna prevencia

Operačný cieľ: Predchádzať vzniku násilia a akejkol'vek situácii, ktorá prispieva k vzniku a tolerancii násilia

Násilie na ženách je prejavom historicky nerovnocenného rozdelenia moci medzi ženami a mužmi a je jedným z rozhodujúcich spoločenských mechanizmov, na ktorého základe sa ženy ocitajú v podriadenej pozícii v porovnaní s mužmi. Istanbulský dohovor uznáva štrukturálnu povahu násilia na ženách ako rodovo podmieneného násilia ako jedného z „rozhodujúcich spoločenských mechanizmov, na ktorého základe sa ženy ocitajú v podriadenej pozícii v porovnaní s mužmi.“ Preto je realizácia de iure a de facto rovnoprávnosti medzi ženami a mužmi kľúčovým prvkom predchádzania násiliu na ženách. Primárna prevencia sa preto musí zameriavať na predchádzanie vzniku násilia a situácií, ktoré ho podporujú a prispievajú k jeho tolerancii, čo predpokladá zapojenie odbornej verejnosti a médií, ktorých činnosť vplýva na formovanie verejnej mienky a spoločenských postojov.

Č.	Návrhy úloh NAP	Zodpovednosť	Indikátory	Termín plnenia	Zdroje financovania
36.	Zrealizovať mediálnu kampaň zameranú na prevenciu násilia na ženách	MPSVR SR v spolupráci s KMC	Zrealizovaná kampaň Monitoring médií	31.12.2016	V rámci KMC z NFM
37.	Celoročne, realizovať informačno-vzdelávacie/osvetové aktivity o problematike násilia na ženách a domáceho násilia so zapojením odborných profesií najmä z odborov psychológie, medicíny, pedagogiky, práva, sociálnej práce a sociológie., napr. počas kampane „16 dní proti násiliu na ženách“,	MPSVR SR v spolupráci s KMC, ostatné relevantné rezorty, samosprávne kraje a obce, MVO	Počet zrealizovaných aktivít Počet mediálnych výstupov	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	V rámci KMC z NFM, národných projektov z ESF a z rozpočtov zodpovedných rezortov a subjektov
38.	Sprístupňovať laickej aj odbornej verejnosti informácie o problematike násilia na ženách vrátane medzinárodných záväzkov SR v oblasti ľudských práv, osobitné práv žien vrátane násilia na ženách ako porušovania práv žien a formy diskriminácie žien	MPSVR SR, MZV SR prostredníctvom RVLPNMaRR, v spolupráci s relevantnými rezortmi a subjektmi	Zainteresované rezorty a subjekty	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Z rozpočtov zodpovedných rezortov a subjektov bez navýšenia finančných prostriedkov
39.	Pri tvorbe pedagogických dokumentov týkajúcich sa relevantných predmetov základných a stredných škôl sa v rámci vzdelávania o ľudských právach zaoberať aj problematikou násilia na ženách a domáceho násilia a zamerať sa na výchovu k vzájomnej úcte medzi ľuďmi, k druhému pohlaviu ako aj k sebe samému, a učiť o rizikách virtuálneho sveta a jeho vplyve na	MŠVVaŠ SR a Štátny pedagogický ústav	Analýza pedagogických dokumentov	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Z rozpočtovej kapitoly MŠ SR bez navýšenia finančných prostriedkov OP ĽZ z ESF (nové PO)

	toleranciu násilia				
40.	Trvalo udržiavať a priebežne aktualizovať stránku www.zastavmenasilie.sk a www.gender.gov.sk	MPSVR SR	Počet prístupov na web	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Z rozpočtovej kapitoly MPSVR SR bez navýšenia finančných prostriedkov
41.	Pripraviť, vytlačiť a distribuovať informačný bulletin s príslušnými informáciami o poskytovanej právnej a inej pomoci	MPSVR SR v spolupráci s implementátorom NP	Počet distribuovaných letákov	31.12.2015	Národný projekt z OP ZaSI z ESF
42.	Sledovať problematiku násilia na ženách a domáceho násilia v oblasti médií a marketingovej komunikácie na základe každoročného monitoringu vybraných médií s cieľom zefektívnenia legislatívnych a samoregulačných opatrení v oblasti médií	MPSVR SR v súčinnosti s IVPR	Každoročné správy z monitoringu	Každoročne k 30. 6.	IVPR cez kontrahovanú úlohu zo strany ORRRP prostredníctvom kontraktu medzi IVPR a MPSVR SR
43.	Aktualizovať a dopĺňať študijné materiály týkajúce sa problematiky rodovej rovnosti, nestereotypných rodových rolí, vzájomného rešpektu, nenásilného riešenia konfliktov v medzilidských vzťahoch, rodovo podmieneného násilia na ženách a práva na nedotknuteľnosť osoby v tematických plánoch príslušných predmetov katedier kriminológie, policajných vied a vyšetrovania	MV SR prostredníctvom Akadémie PZ	Počet aktualizovaných materiálov	Priebežne	V rámci rozpočtu MV SR bez navýšenia finančných prostriedkov
44.	Podporovať aktivity mimovládnych organizácií, ktoré pôsobia v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách a domáceho násilia	MPSVR SR, MZVEZ SR prostredníctvom RVLPMaRR a Výboru pre RR, v spolupráci s VÚC a ďalšími relevantnými rezortmi a subjektmi	Počet MVO pracujúcich v oblasti prevencie	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Dotačné schémy MPSVR SR, MZV SR, rozpočty relevantných rezortov a VÚC
45.	Vypracovať stratégiu na podporu nulovej tolerancie násilia na ženách v oblasti audiovizuálneho vysielania a v mediálnej sfére, s osobitným dôrazom na nedôstojné a sexistické zobrazovanie žien v reklame	MPSVR SR v rámci KMC v spolupráci s MK SR	Počet vypracovaných stratégií	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	V rámci KMC z NFM
46.	V spolupráci s MVO realizovať vzdelávacie aktivity v oblasti násilia na ženách a rodovej rovnosti pre profesionálov/ky v oblasti mediálnej a marketingovej komunikácie	MPSVR SR v rámci KMC	Počet vyškolených	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	V rámci KMC z NFM
47.	Reliazovať preventívne aktivity zamerané na oblasť prevencie a eliminácie násilia na ženách formou	MV SR	Počet preventívnych aktivít venovaných	Priebežne, s hodnotením k	V rámci rozpočtu MV SR bez navýšenia finančných

	prednášok a besied		problematike NnŽ realizovaných príslušníkmi PZ zaradených na úseku prevencie kriminality krajských a okresných riaditeľstiev PZ	31. 12. 2019	prostriedkov
48.	Prostredníctvom webových stránok Policajného zboru poskytovať preventívne rady ako predchádzať násiliu, poskytovať odporúčania a rady ako sa nestáť obeťou násilia, ako aj informácie o možnostiach riešenia vzniknutých krízových situácií	MV SR	Výstup na webovej stránke Policajného zboru	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	V rámci rozpočtu MV SR bez navýšenia finančných prostriedkov
49.	Pri príležitosti Medzinárodného dňa eliminácie násilia na ženách vykonať preventívnu kampaň zameranú na problematiku násilia, s cieľom zvyšovať informovanosť a právne povedomie. V rámci kampane zabezpečiť propagačné materiály zaoberajúce sa problematikou násilia, potrebné k ich realizácii.	MV SR	Počet mediálnych kampaní, preventívnych aktivít, Počet distribuovaných materiálov	Priebežne v mesiaci november s hodnotením k 31.12.2019	V rámci rozpočtu MV SR bez navýšenia finančných prostriedkov

6. Monitoring a výskum

Operačný cieľ: Vytvoriť dostatočnú poznatkovú bázu o výskyte a rôznych aspektoch násilia na ženách

Na prijatie efektívnych opatrení založených na dôkazoch je nutné zlepšiť a priebežne budovať poznatkovú bázu o násilí na ženách v SR. Ako nevyhnutné sa ukazuje pokračovať vo výskumoch so zameraním na špecifické otázky násilia, formy násilia a jeho ekonomické a sociálne dopady. Nové informácie a špecifický čiastkový pohľad na problematiku môže vnieť výskum násilia špecificky a viacnásobne ohrozených skupín žien. Rovnako užitočným môže byť aj reprezentatívny výskum maskulinity v SR, ktorého súčasťou bude aj Výborom CEDAW požadovaná informácia o hlavných príčinách vrážd ako dôsledku domáceho násilia v SR, ktorú bude potrebné prezentovať v roku 2014 v rámci ďalšej periodickej správy SR o implementácii Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie v Slovenskej republike. Zároveň je nutné ďalej zlepšovať spracovanie výsledkov štatistického a evidenčného zisťovania.

Č.	Návrhy úloh NAP	Zodpovednosť	Indikátory	Termín plnenia	Zdroje financovania
50.	Zrealizovať národné výskumy prevalence rôznych foriem násilia na ženách vrátane výskumov zameraných na ženy	MPSVR SR v rámci KMC	Počet zrealizovaných	31.12.2016	V rámci KMC z NFM

	s kumuláciou znevýhodnení		výskumov		
51.	Adaptovať na podmienky SR súbor spoločných indikátorov EÚ vytvorených EIGE na monitorovanie zavádzania a uskutočňovania politík a aktivít zameraných na elimináciu násilia na ženách	MPSVR SR v rámci KMC	Zavedené indikátory	31.12.2016	V rámci KMC z NFM
52.	Vytvoriť systém súhrnného spracovania štatistických údajov a zabezpečiť pravidelné publikovanie štatistických údajov o násilí páchanom na ženách	MPSVR SR v rámci KMC a IVPR v spolupráci s poskytovateľmi údajov	Zavedené indikátory	31.12.2016	V rámci KMC z NFM IVPR cez kontrahovanú úlohu zo strany ORRRP prostredníctvom kontraktu medzi IVPR a MPSVR SR
53.	Vypracovať a uviesť do praxe metodiku pre štatistické sledovanie identifikovaných prípadov násilia na ženách v rámci sociálneho poradenstva a sociálnych služieb (prenos dobrej praxe z Nórska) vrátane vyhodnotenia nepotvrdených prípadov	MPSVR SR v rámci KMC a IVPR v spolupráci s poskytovateľmi údajov	Zavedené indikátory	31.12.2016	V rámci KMC z NFM
54.	Realizovať národnú štatistiku o identifikovaných prípadoch násilia na ženách sledovaním osobitnej štatistickej kategórie násilia na ženách do systému štatistického výkazníctva v jednotlivých rezortoch	ŠÚ SR v súčinnosti s MV SR, GP SR, MZ SR, MPSVR SR, MS SR	Počet zavedených štatistických kategórií	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Z rozpočtovej kapitoly zodpovedných subjektov bez navýšenia finančných prostriedkov
55.	Zaviest' na národnej úrovni systém monitorovania postupu orgánov činných v trestnom konaní (polícia, prokuratúra), prístupkových oddelení a aplikácie príslušnej legislatívy súdmi	MS SR, MV SR, GP SR	Počet zavedených štatistických kategórií	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Z rozpočtovej kapitoly zodpovedných subjektov bez navýšenia finančných prostriedkov
56.	Pripraviť a realizovať výskum maskulinity na Slovensku vo vzťahu k násilium na ženách (aj so zameraním na marginalizované rómske komunity)	MPSVR SR v súčinnosti IVPR	Formulácia kontraktu s MPSVR SR	31. 12. 2017	IVPR cez kontrahovanú úlohu zo strany ORRRP prostredníctvom kontraktu medzi IVPR a MPSVR SR
57.	V rámci každoročnej Správy o dodržiavaní ľudských práv v Slovenskej republike venovať pozornosť problematike násilia na ženách	SNSLP	Samostatná kapitola o problematike ľudských práv žien vrátane násilia na ženách v Súhrnnej správe o dodržiavaní ľudských práv v SR	Sledovanie ročne s hodnotením v roku 2017	SNSLP

7. Násilie voči ženám na pracovisku

Operačný cieľ: prijať všetky potrebné legislatívne a iné opatrenia na náležité predchádzanie, vyšetrovanie, trestanie a poskytnutie odškodnenia za skutky násilia voči ženám na pracovisku

Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) definuje pojem obťažovanie a sexuálne obťažovanie, ktoré predstavujú porušenie zásady rovnakého zaobchádzania. Napriek pokrokovej legislatíve je postihovanie sexuálneho obťažovania na pracovisku stále nedostatočné; čo sa týka aj iných prípadov obťažovania ako je mobbing, bossing, šikanovanie a pod. Preto je nevyhnutné v oblasti prevencie a eliminácie sexuálneho obťažovania na pracovisku uskutočniť výskum v záujme získania dostatočnej poznatkovej bázy o tomto fenoméne a jeho rozsahu v podmienkach SR. Rovnako je priebežne potrebné podporovať zvyšovanie právneho povedomia zamestnankýň/cov o problematike obťažovania a iných foriem násilia v pracovnoprávných vzťahoch a o možnostiach, ako mu predchádzať a ako sa mu brániť.

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva ako inštitúcia zodpovedná za implementáciu antidiskriminačného zákona bude v rámci svojich aktivít sledovať a monitorovať prípady sexuálneho a šikanózneho obťažovania žien na pracovisku. Inšpektoráty práce u zamestnávateľov vykonávajú dozor nad dodržiavaním pracovnoprávných predpisov vrátane rovnakého zaobchádzania v pracovných vzťahoch podľa § 13 Zákonníka práce.

Č.	Návrhy úloh NAP	Zodpovedný	Indikátory	Termín plnenia	Zdroje financovania
58.	Zrealizovať informačnú kampaň o problematike sexuálneho obťažovania žien na pracoviskách a iných formách násilia na verejnosti, a to spôsobom, ktorý by eliminoval pretrvávajúce rodovo necitlivé mýty v tejto oblasti	MPSVR SR	Počet informačných aktivít	Do 31.12.2015	ESF
59.	Podporovať zvyšovanie právneho povedomia prostredníctvom seminárov a iných vzdelávacích aktivít v problematike násilia v pracovno-právnych vzťahoch	MŠVVaŠ SR, MZ SR a stavovské organizácie MPSVR SR, SNSLP, zamestnanecké zväzy, odborové organizácie	Počet vzdelávacích aktivít delených podľa ich formy Počet účastníkov/čok vzdelávacích aktivít	Priebežne do roku 2017	Z rozpočtov zodpovedných rezortov a subjektov a v rámci projektov ESF
60.	Pripraviť informačno-metodické materiály pre zamestnávateľov a zamestnankyne/cov o téme rodovej	MPSVR SR, SNSLP, zamestnanecké zväzy, odborové organizácie,	Počet materiálov; Počet pracovísk, na	Priebežne do roku 2017	Z rozpočtu MPSVR SR bez navýšenia finančných

	rovnosti a sexuálneho obťažovania na pracovisku a možnostiach pomoci pre jeho obeť	samosprávne kraje, MVO	ktoré boli materiály distribuované		prostriedkov a v rámci ESF
61.	Vykonávať monitoring prípadov sexuálneho obťažovania a šikanovania žien	SNSLP	Správy z monitoringu	Každoročne k 31. 12.	Z rozpočtu SNSLP
62.	Zabezpečovať pravidelný dozor nad rovnakým zaobchádzaním so zamestnancami/kyňami	NIP	Správy NIP	Každoročne k 31. 12.	Z rozpočtu NIP
63.	Zabezpečiť vzdelávanie IP v oblasti dodržiavania ADZ vrátane sexuálneho obťažovania	MPSVR SR v spolupráci s implementátorom NP IRR	Počet vzdelaných IP	Priebežne do roku 2017	V rámci národného projektu Inštitút rodovej rovnosti z ESF

Zoznam použitých skratiek

APZ	Akadémia Policajného zboru
BŽD	Bezpečné ženské domy
CAN	Syndróm týraného, zneužívaného a zanedbaného dieťaťa
CEDAW	Výbor pre odstránenie diskriminácie žien (<i>Committee on the Elimination of Discrimination against Women</i>)
CAHVIO	Ad hoc Výbor pre predchádzanie a boj proti násiliu na ženách a domácejmu násiliu (Ad hoc Committee for preventing and combating violence against women and domestic violence)
CWPS	Pracovná skupina Rady EÚ pre štatistiku
EIGE	Európsky inštitút pre rodovú rovnosť
ESF	Európsky sociálny fond
ESLP	Európsky súd pre ľudské práva
ES RVPK	Expertná skupina na prevenciu a elimináciu násilia na ženách a v rodinách pri Rade vlády pre prevenciu kriminality
GP SR	Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
GREVIO	Skupina expertov pre predchádzanie a boj proti násiliu na ženách a domácejmu násiliu
IP	inšpektorát práce
IVPR	Inštitút pre výskum práce a rodiny
JA	Justičná akadémia
KMC	Koordinačno-metodické centrum pre násilie na ženách a domáce násilie
KOZ SR	Konfederácia odborových zväzov Slovenskej republiky
MK SR	Ministerstvo kultúry SR
MPC	Metodicko-pedagogické centrum
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti SR
MŠ RE (MŠ)	Minimálne štandardy Rady Európy
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MVO	mimovládna organizácia
MV SR	Ministerstvo vnútra SR
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva SR
MZVEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
NAP	Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia na ženách
NFM	Nórsky finančný mechanizmus

NIP	Národný inšpektorát práce
NnŽ	násilie na ženách
NP IRR	Národný projekt Inštitút rodovej rovnosti
n. o.	nezisková organizácia
OO PZ	Obvodné oddelenie Policajného zboru
OP	operačný program
OP ZaSI	Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia
ORRRP	Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR SR
OSN	Organizácia Spojených národov
PTSP	Post traumatická stresová porucha
PZ	Policajný zbor
RAP	Regionálny akčný plán
RE	Rada Európy
RTVS	Rozhlas a televízia Slovenska
RV SR ĽPNMaRR	Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť
SKPRES	Predsedníctvo SR v EÚ (II. polrok 2016)
SNSLP	Slovenské národné stredisko pre ľudské práva
SPODaSK	sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
SR	Slovenská republika
ŠR SR	štátny rozpočet Slovenskej Republiky
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
UN	Organizácia Spojených národov (<i>United Nations</i>)
ÚSV SR RK	Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity
Úrad PSVR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚPSVR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
VÚC	vyšší územný celok
Z. z., Zb.	Zbierka zákonov
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska
ZNB	zariadenie núdzového bývania
ZP	Zákonník práce
ZVJS	Zbor väzenskej a justičnej stráže